

केशवेति च कीर्त्तयेत् । गोमूत्रप्राशनान् पृतः स्वर्गलोके महीयते । आराधितस्य जगतामीश्वरस्य महात्मनः । उत्क्रान्तिकाले स्मरणं केशवस्य तथामुयात् । क्षीरस्य प्राशनं श्रेष्ठं विधिनेदं यथोदितम् । कार्तिकादि यथान्यायं कृत्यान्नामचतुष्टयम् । तेनैव विधिना ब्रह्मन् ! तत्र विष्णुं प्रकीर्त्तयेत् । स याति विष्णुसालोक्यं विष्णुं स्मरति तत्क्षये । प्रतिमासं द्विजातिभ्यो दद्याद्दानं यथेच्छया । सुगतिद्वादशीमेतां श्रद्धानश्च यो नरः । उपोष्येति तथा नारी प्राप्नोति त्रिविधां गतिम् । सुजन्माद्वादशीव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “पौषे मासि सिते पक्षे द्वादश्यां शक्रदैवते । नक्षत्रयोगे विष्णुं प्रथमं तु समर्चयेत् । ततः प्रष्टति विप्रेन्द्र ! मासि सासि जनार्दनम् । उपोषितः पूजयेत् यावत् संवत्सरं गतम् । मासि च मासि विधिनोदितेन तस्यां तिथौ दानमिति ब्रवीमि । प्राश्यं यथावद्विधिवत् क्रमेण तदुच्यमानं निखिलं निबोध । घृतं तथा त्रीह्रियवं हिरण्यं यवाक्षमश्वत्थकाक्षपानम् । कृतं पयोऽन्नं गुडफाणिताथं सुचन्दनं वस्त्रमनुक्रमेण । एकैकमासोक्तमथैकदानं गोमूत्रमश्वो घृतमाभशाकम् । दूर्वांश्च त्रीह्रियवं तिलांश्च सूर्यांश्चुतमं जलमम्बु टार्कम्” ।

सुजन्मावापि व्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “मेषसंक्रमणे भानोः सोपवासो नरोत्तम ! । पूजयेद्भागवं देवं रासं शक्त्या यथाविधि । वृषसंक्रमणे प्राप्ते तथा कृष्णञ्च पूजयेत् । तथा मिथुनसंक्रान्तौ पूजयेद्भोगशायिनम् । तथा कुम्भीरसंक्रान्तौ वराहमपराजितम् । नरसिंहं तथा देवं सिंहसंक्रमणे विभुम् । कन्यासंक्रमणे देवं तथाश्वशिरसं यजेत् । तुलासंक्रमणे कुम्भं पूजयेत् भक्तिभावतः । अश्विनसंक्रमणे कल्कि देवं संपूजयेत् नरः । धनुःसंक्रमणे बुद्धं देवमभ्यर्चयेत् बुधः । तथा मकरसंक्रान्तौ रामं दशरथात्मजम् । कुम्भसंक्रमणे राजन् ! रामं याद्वनन्दनम् । मीनसंक्रमणे भृत्स्यं वासुदेवन्तु पूजयेत् । पटे वा यदि वास्त्रायां गन्धमाल्याक्षसम्पदा । प्रादुर्भावस्य नास्त्रा च च होमं कुर्वीत पार्थिव ! । व्रतान्ते जलपेसुन्तु कृतोपानत्समन्विताम् । वस्त्रयुग्मयुतां दद्यात् प्रतिमासं सकाञ्चनाम् । रात्रौ तु दीपमालाभिर्देवदेवं प्रपूजयेत् । कृत्वा व्रतं वत्सरमेतदिष्टं श्लेच्छेषु तिर्यक्षु न चापि जन्म । प्राप्नोत्यवाप्नोति चिरञ्च नाकं कामन्तथाप्नोति मनोऽगिरासम्” ।

सुदर्शनषष्ठीव्रतं गरुडपुं “अथ षष्ठ्यान्तु राजन्यः सुशुपोऽथ यथाविधि । चक्राब्जसङ्खलं कृत्वा कारिकायां सुदर्शनम् । दलेषु लोकपालानामायुधानि समर्चयेत्” । चक्राब्जं चक्रनाभिघटिताब्जम् । “स्नान्यायुधानि पुरतः प्रतिष्ठाय प्रपूजकः । रक्तचन्दनसिद्धार्थरक्तपद्माङ्कुरैरपि । रक्तवस्त्रैः सुगन्धार्थैर्भूषणादिभिरर्चयेत्” इत्यादि ।

सुनामद्वादशीव्रतं वज्रपुं “ऋणुष्वैकमना भूप ! सुनामद्वादशी शुभा । सर्वपापहरा स्वर्ग्यां भुक्तिमुक्तिप्रदायिका । मनसा च चिकीर्षन्ति द्वादशीं ये नरोत्तमाः । तेऽपि चोरे न पश्यन्ति पुनः संसारसागरम् । आद्यं सर्वव्रतानां तु वैष्णवानां नृपोत्तम ! । नरैस्त्रिभुवः कर्त्तव्यं विष्णोस्तुष्टिकरं परम् । मार्गशीर्षे शुभे मासि शुक्लपक्षे यतव्रतः । प्रथमञ्चैव नृक्लीयाद् द्वादशीं विधिवद्भरः । मनोवाकायचेष्टाभिः सुविशुद्धो जितेन्द्रियः । दशम्यां नियतः स्नात्वा प्रणिपत्य जनार्दनम् । हविष्याक्षकृताहारः शुचिभूत्वा भवेद्ब्रतौ । उपलिप्ते शुचौ देशे भक्षयेद्दन्धावनम् । उपोष्यैकादशीं सत्यं पूजयित्वा जनार्दनम् । सुनामद्वादशीं देव ! व्यक्तं भोक्त्ये परेऽहनि । एवं सकल्प्य नियमं प्रथम्य गरुडध्वजम् । दशम्यामेकभक्ताशी संयतः संवसेन्नशास्त्रम् । एकादश्यां ततः प्रातरेकचित्तः समाहितः । पूर्वं संपूजयेत् सूर्यं ततो देवं प्रपूजयेत्” वर्षसाध्यमिदम् ।

सुरूपद्वादशीव्रतम् असामहेश्वरसंवादे “पौषमासं तु संप्राप्य पुष्यर्क्षे तु सुशोधयेत् । तस्यां रात्रौ संयतात्मा ध्यात्वा विष्णुं सनातनम् । श्वेता गौरैकवर्णां च तस्या पाद्भ्याञ्च गोमयम् । अन्नरिक्तात् प्रपतितं शुचिर्भौमवास्थितः । तस्याः कृत्वाऽऽहृतीनाञ्च शतमष्टोत्तरं तिलैः । प्रतीच्यैकादशीं कृष्णसुपवासपरायणैः । भाव्यं नियमसंयुक्तविशेषात् संयतात्मभिः । स्नात्वा नद्यां तडागे वा विष्णुमेवाथ चिन्तयेत् । सौवर्णकं हरिं कृत्वा रौप्यं वासः स्वशक्तितः । तिलपालोपरस्थे च न्यसेत् कुम्भे कद्रव्यके” इत्यादि । “एवं यः कुरुते देवि ! सुरूपद्वादशीव्रतम् । नरो वा यदि वा नारी तस्य पुण्यं ऋणुष्व मे । दौर्भाग्यं नश्यते तस्य अपि जन्मान्तराजितम् । अपि भुव्यस्य सत्यं जायते कारणात्तरात् । तस्यापि न भवेद् दुःखं वैरुष्यं तस्य जन्मनि” । सूर्यव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “शिरसोवपनं कृत्वा योऽर्चयेत्